

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36—, za polugodište K 18—, tromjesečno K 9—, mjesečno K 3 60, u malo-prodaji 12 f. pojedini broj. OGLASNI pišaju se u zapravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOB. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza 1. Uredništvo: Sibiranska ulica br. 24. Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju. *

Godina III.

U Puli, petak 5. listopada 1917.

Broj 305.

Opet navala Engleza u Flandriji.

Anstrlijska zastupnička kuća.

Beč, 4. (D. u.) Proračunski odsjek imao je danas sjednicu, kojoj je predsjedao načelnik dr. Sylvester. Prisustvovao je sjednici ministar-predsjednik i ministar financija. Na dnevnom je redu bilo raspravljanje o proračunskom provizorijumu. Izvjestitelj je dr. Steinweder izjavio, da smatra svrsishodnim, da se obzirom na još nejasni politički položaj odgodi rasprava o proračunskom provizorijumu. Iza kratke je debate postavio zastupnik Hummer dotični predlog, na što je odsjek zaključio, da se sjednica odgodi do utorka.

Cecil o miru i ratu.

London, 3. (D. u.) Reuterov ured. Ministar je Cecil rekao u nekom govoru: Naše misli idu nužno za tim, da osiguramo odlučnu pobjedu. Mi svi iskreno želimo, da bude na svijetu mir, ali sada nije doba, da se govori o miru. Nalazimo se u najozbiljnijem razdoblju rata, u kojemu će borba naroda biti žestoka i u kojemu će biti stečeni plodovi za sva vremena ili će pako isti biti sramotno i nehajno odbađeni. Naši su ratni ciljevi trijezni, no još nijesu ostvareni. Pruski militarizam još nije uništen. Nije nikakvo pretjeravanje, kad govorimo ili pišemo, da su vodje pruskog militarizma neprijatelji čovječanstva rodu. Bila bi strašna pogriješka, kad bi se sklopilo mir prije nego postignemo naše ciljeve. Kad budu Nijemci jednom odlučno poraženi, tad će oni izgubiti vjeru u svoj vladin sistem te će shvatiti, da ih isti vodi u nevolju i da ih čini neprijateljima čovječanstva. Kad se oni preporode u narod sa slobodom i demokracijom, onda vjerujem, da će doći mir, pravi mir, koji se te meljina trajnim temeljima. Ako ovaj rat svrši neodovoljivim mirom, neće Engleska nikada biti mirna. Nema povoda, zašto ne bi mogli svladati pogibelji i oskudjevanja, ako predjemo u energičku ofenzivu. Bila bi prouranjena tvrdnja, da je podmorničko ratovanje svladano. Neznamo, u kakovom će se novom obliku opeotovati, ili u koliko će protumjere moći djelovati protiv tim novim oblicima. No nije preuranjeno, ako se kaže, da je drugi njemački podmornički rat protiv ovog otok držan u vlasti i da je dapače suzbit. Buduće godine, ako rat potraje i dalje, od česa neka nas bog očuva, bit će naše vojske jače i bolje snabdjevene no ikada prije. Mi smo puni povjerenja, tako isto i Nijemci. Oni ne poduzimlju bez razloga svojih očajnih napinjanja, jer znadu, da su Englezi glavni faktor u ratu; oni znadu, da naša moć ne može biti slomljena i da će ona samo rasti.

Konferencija radničkih zadruga u Bernu.

Bern, 3. (D. u.) Danas je konferencija radničkih zadruga nastavila vijećanja. Na dnevnom je redu bilo zaključivanje o predlozima jučer ustanovljenih 2 koncesija, koje rade o tome, kakvo se stanovište ima uzeti spram odsutnosti radničkih zadruga iz antantinih država i spram pitanja o premještenju sjedišta međunarodne sveze u neutralnu državu. Komisija, sastojeca se iz 3 zastupnika ratujućih država i 4 zastupnika neutralnih država, koja je imala da izvjesti o prvotnoj točki, podastrijela je slijedeću rezoluciju: Međunarodna konferencija u velike žali, što je zastupnicima francuskih i talijanskih zadruga bilo od njihovih vlada onemogućeno, da dodju u Bern. Ista uzima na znanje dopis engleske centrale radničkih zadruga, u kojemu se utemeljuje odsutnost njihovih zastupnika. Tu se ne može shvatiti, zašto se je odbilo poziv na konferenciju, jer to stoji u protuslovlju sa ciljevima i nastojanjima međunarodnog gibanja radništva i radničkih zadruga. Konferencija se ne smatra nadležnom, da raspravlja o pitanju krivnje naroda i vlada na ratu i o pojavama, koje ga prate, te stoga prelazi preko dopisa centrale engleskih radničkih zadruga na dnevni red, dajući izražaja vrućoj želji, da bi vodje svih država

i masa organizovanog proletarijata radili svim sredstvima, koja im stoje na raspolaganje, kako bi se čim prije sklopilo mir. Iza veće debate primljen je sa 5 glasova protiv 3 glasa, naime Austrijanaca, Ugra i njemačke delegacije, predlog u predloženoj rezoluciji, da se naime govorl samo o francuskim radničkim zadrugama i o francuskoj vladi i da se ne spomene talijanskih radničkih zadruga, jer talijanske radničke zadruge, koje bi sigurno rado sudjelovale kod konferencije, nijesu saopćile uzroka svoje odsutnosti; i jer se odsutnost Talijana mora na svaki način svesti i na druge uzroke a ne samo na uskraćenje putnica. Nato je od komisije podastrija rezolucija bila sa svim glasovima protiv glasovlma ugarske delegacije promijenjena u zaključak. Nato je konferencija prešla na drugu točku dnevnoga reda.

IZ AUSTRO-UGARSKÉ.

Beč, 4. (D. u.) O stanju nadvojvode Maksaa izdan je danas prije podne slijedeći buletin: nalaz zadovoljliv, jutarnja temperatura 36.7, bilo 72, djelovanje crijeva zadovoljlivo.

Beč, 4. (D. u.) Dne 3. t. mj. umro je u Badenu kraj Beča član gospodske zbornice Vladislav vit. Czajkowsky, u 70. godini života.

IZ BUGARSKÉ.

Sofija, 3. (D. u.) Bug. brz. u. Na temelju vladnog zaključka sazvano je sobranje za 15. listopada, t. j. 13 dana prije ustanovljenog roka za otvorenje redovitog zasjedanja.

IZ RUSIJE.

Izbori u finski sabor — Demokratska konferencija za i protiv koalicii? — Raspust mornaričkog odbora. — Još o Kornilovoj aferi.

Helsingfors, 3. (D. u.) P. br. ured. Izbori u zemaljski sabor vrše se kraj velikog sudjelovanja pučanstva čitave zemlje, koje sudjelovanje prema uošlim vijestima znatno prekoračuje ono kod posljednjih izbora.

Petrograd, 3. (D. u.) Prema već najavljenim zaključcima za i protiv koalicii, zaključila je demokratska konferencija, neka se pošlje podne sastane sjednica zastupnika svih stranaka znatno pojačanog ureda, kako bi se našlo sredstvo u svrhu poravnania protuslovlja i dovelo do jedinstva demokratske volje. Istodobno je konferencija zaključila, da se prije ne rastane, dok se ne stvori takav oblik vladalačke moći, koji će za demokraciju biti prihvatljiv.

Petrograd, 3. (D. u.) P. br. ured. Pošto je glavni mornarički odsjek upravio na mornaričko ministarstvo više zahtjeva, koji imadu karakter ultimatumaa, odredio je ministar mornarice admiral Verderevski, da se raspusti glavni odbor i da se odabere novi odbor. Kada je to doznala skupština zastupnika posade istočno-morskog brodogavlja, prihvatila je zaključak, u kojemu prosvjeduje protiv raspustjenja te izjavlja, da će podupirati odbor. Skupština je pozvala mornaričkog ministra, da spor poravna na prijateljski način.

Petrograd, 3. (D. u.) U svezi sa Kornilovljenim gibanjem objavljuje vlada, da je premješten ili otpušten 31 zborni divizijski ili pukovnijski zapovjednik.

Petrograd, 1. Petrogradska brzajavna agentura javlja: Vojnički je guverner odredio, da se svaki putnik, koji dolazi u Petrograd bez posebne punovlasti mjesnih oblasti, globi sa 3000 rubalja globe ili 3 mjeseca tamnice. Naredba ova da ima svoj razlog u opskrbnim poteškoćama.

Petrograd, 3. Petrogradska brzajavna agentura javlja: (Demokratska konferencija.) Izakako bje iscrpljena listina govornika, izjavio je predsjednik Cejdzje, da će skupština tek kasnije glasovati o formuli za ili protiv koalicii. Nakon toga da će doći druge dvije formule: 1. koalicija sa kadetskom strankom, i 2.

koalicija zama sa poslovođjama kadetske stranke. Demokratska se je konferencija izjavila sa 766 proti 688 glasova za koaliciju. No pošto se kod daljnjeg glasovanja glede suradnje sa kadetima nije našla većina, bila je kod ponovnog glasovanja ideja koalicije uopće otklonjena sa 813 proti 180 glasova.

Petrograd, 2. Petrogradska brzajavna agentura javlja: Tečajem večernje je sjednice demokratske konferencije pokušalo izaslanstvo radnika i radnica u pratnji vojnika, da provali u dvoranu, kod česa su javili, da su voditelji riječi od pola milijuna radnika, koji su ih poslali, da prosvjeduju proti načelu koalicije, kako bi se smjestia zatražio mir i ukinulo pravo vlasništva. Iza dužih je rasprava bilo pripušteno šest članova izaslanstva sjednici, da podastru svoje želje.

IZ GRČKE.

Bern, 3. „Progres de Lyon“ javlja iz Boulogne: U glavnom je vijeću u Pas de Calais izjavio Jounart, da imade sad antanta u rukama sve ceste i željeznice u Grčkoj. Antanta će uporabiti grčke tvornice municije, kao i zallhe koža i tkanina, kako bi snizila uvoz u Grčku.

IZ SPANJOLSKE.

Madrid, 1. Rasprava će se proti revolucijonarnom središnjem odboru obdržavati skorašnjih dana u Madridu pred ratnim sudom. Uprava sjeverne linije pripuče vladi, da je sudjelovanje vojničkih željezničara sad suvisno i da se imade stavka smatrati dovršenom. Ukinuće ratnog stanja i uspostava ustavnog jamstva predstoji. Izvanjski se ured ravno bavi opozivom izvozne zabrane Sjeverne Amerike u Spanjolsku.

IZ SVEDSKE.

Stockholm, 2. „Svedska Tel. Byran“ javlja: Kralj je pozvao sebi vodje velikih parlamentarnih stranaka, i to: Tryggera, admirala Lindmanna sa desnice, sveučilišnog profesora Edena i člana prve komore Kvarncelusa od liberalne stranke, kao i zastupnika Brantinga i Thorsona od socijalno-demokratske stranke, te je držao prisutnima ovaj govor: Pozvao sam Vas, gospodo, kao zastupnike triju velikih stranaka parlamenta, da Vam, izakako je moje državno vijeće predložilo bilo svoju molbu za otpust, stavim ovaj predlog: Početkom bje rata moja politika uperena na to, da se naša zemlja suzdrži daleko od rata i da uz čuvanje naše potpune samostalnosti obdržava strogu, nestranačku politiku. No svakim se danom množaju poteškoće, te je treba najveće pozornosti i opreznosti, da se može naše, jednom već poduzeto stanovište neutralnosti pridržavati. Pošto su eto članovi državnog vijeća uslijed unutrašnjih prilika bili mnijenja, da moraju otpustiti, činila mi se po sve političke stranke jednako važna stvar, da istražim, kako bi se ta stvar uz ovakove prilike mogla da uredi na način, koji bi ponajbolje udovoljavao zemlji. Osobno gojim određeno shvaćanje, e bi bilo ponajbolje, kaošto se je to zbilio i u više drugih zemalja, kad bi se moglo sastaviti ministarstvo iz zastupnika svih značnih političkih smjerova, koje bi upravo ovim sastavom koli prema unutrašnjosti toli prema izvana moglo čvrsto obilježivati jedinstvo, koje nosi na temelju moje dosadašnje politike neutralnosti švedski narod. Moje je uvjerenje, da je to ponajbolji i ponajpraviji put, da se državu provede kroz sve velike pogibelji i poteškoće, koje ga okružuju. Prizivljem na Vašu ljubav prema otadžbini, u ozbiljnom položaju, kako on vlada uslijed svjetskog rata, koji traje još neumanjenom snagom, da Vi svojih osobnih shvaćanja ili stranačkih nazora ne stavljate na put kao zaprjeku srećnom rješenju ovog pitanja, nego da mislite na zajednički cilj, na dobrobit domovine. Urdno Vam polažem na srce, da ovaj moj predlog točno proučite, sa svojim sumišljenicima savjesno ispitajte njegovu mogućuost i pripučite mi rezultat.

Stockholm, 2. Kralj je zamolio stranke, da izašalju svaka po dva člana u svrhu vijećanja.

o mogućnosti sastava koalicionog ministarstva. Kralj je otputovao jesenskim vojnim vježbama.

IZ ITALIJE.

Stockholm, 3. (D. u.) „Stockholm Dagblad“ javlja o položaju u Italiji, gdje iz mnogih uzroka vlada uzbuđenost, koju priznaje i samo antantino novinstvo i koja se odražava u žestokoj agitaciji proti ratu. Izazivlje veliko nezadovoljstvo pomanjkanje najnužnije robe a osim toga i pomanjkanje ugljena. Socijalno-revolucionarno ili oficijelno socijalističko novinstvo nalazi u takovim prilikama ugodno tlo za proturatnu agitaciju te podržaje sveze sa Lenjinovom skupinom. Nedavno je dapače zaplijenjena tajna okružnica, u kojoj se vodstvo stranke pozivlje, neka poduzme akciju, kako bi se prije zime došlo do mira. Otkrile je ove akcije pobudilo velik utisak.

Lugano, 3. Talijanski je ministar financija nagovijestio novo oporezovanje svih imućnika obojega spola, koji ili sami ne stoje pod oružjem ili nijesu stajali, te nemaju niti supruga, sina ili oca pod oružjem ili ga barem godinu dana nijesu imali. Visina bi poreza imala iznašati četvrtinu drugih oporezovanja odnosnih građana.

Pokret za mir.

Utisak Černinova govora u Berlinu. — Mirovna skupština u Antverpenu. — Glasovi ruskog novinstva o odgovoru aršidželjima vlasti na mirovnu notu pape.

Berlin, 3. Mjerodavni krugovi naziru u govoru ministra izvanjskih poslova grofa Czernina diplomatsku i političku akciju. Shvaćanje se tih krugova sastoji u tom, da sadržaj nailazi na odobravanje, a osobito zaključni stavak, koji odgovara shvaćanju upitnih faktora. Govor grofa Czernina sačinjava u hodnicima rajstaga glavni predmet zabave. Dok se konzervativni i narodno-liberalni zastupnici drže prilično suzdržljivo kod prosudjivanja govora, to stranke većine nepritaženo odobravaju govor.

Berlin, 2. Wolffov ured javlja: Dne 30. rujna održavala se je u Antverpenu u dvoru Thalije mirovna skupština nizozemskog izaslanništva udruge „Bond vor Worelvreede“, kod koje je sudjelovalo oko 2000 osoba. Jednoglasno prihvaćen zaključak izjavio se je za mir bez aneksija i odšteta, te se obraća proti nastavku rata do gorkog svršetka.

Stockholm, 1. Prigodom njemačkog odgovora na papinu mirovnu notu piše list „Ruskoja Volja“, koji stoji blizu velindustrialnim krugovima: „Proti očekivanju ne stoji u njemačkoj noti, a ma ni riječi o Belgiji, Alzaciji-Loreni i zaposjednutim ruskim područjima. Iz toga se razabire, da Njemačka ne će niti na trošak Rusije sklopiti mira. Ona hoće da nastavi rat sa svim svojim mirovnim govorima. Ta Njemačkoj prija rat izvrsno. U proljeće se je pokazivala doduše pogibao, ali otad kojih li darova sudbine. Užasni ruski medvjed, kojega su zapadni saveznici bili opskrbili najmodernijim sredstvima ratne tehnike, izlazi potpuno iz igre. Nije dosta, što uzmiče, on ostavlja i Njemačkoj preko tri milijarde topova, municije i zaliha. Zašto da se dakle rat ne nastavi na račun Rusije? Ova je misao možda presenetljiva, ali nije nevjerovatna. Poraste li zbrka u Rusiji, moglo bi konačno doći do toga, da ne će postati činjenicom zaključak mira, nego njemačko zaposjednuće Rusije. Odnosaji su tako čudnovati, da mogu Nijemci proti zapadu nastupiti kao protivnici, prema istoku kao pristaše aneksijone misli. Rusi sami ne znaju, bi li se žalili na to. Slabost je Rusije koban usud ne samo za Ruse same, nego za sve, koji pate kraj nastavka rata. Pošto antanta uz uvjete, kako bi Rusija bila prepuštena sama svojoj sudbini, ne će sklopiti mira, to ostaje i mirovno pitanje opet na neodređeno vrijeme odgođeno.

Novaja Žizn“ je mnijenja, kad bi njemački socijaliste sudjelovali kod toga mirovnoga predloga, da bi to bio težak zločin. Svakako su Scheidemannovi socijaliste jedva pravi zastupnici njemačkog proletarijata. Na svaki je način svanuo sad trenutak, da revolucionarna ruska demokracija pruži njemačkom radničkom narodu mjenicu. Ova traži pravo na kompenzaciju za to, što je otvorila međunarodnoj demokraciji nove vidike.

Stockholm, 1. Dosad ovamo stigli petrogradski se listovi bave opširno njemačkim odgovorom na papinu notu. „Djen“ piše: „Njemački odgovor nije promijenio nazora ruskih diplomata u mogućnost svršetka rata. Odgovor je, kako i oni prijašnji s istog mjesta, izražen u tako mračnim i neodređenim izrazima, da se

iz njega ni uz najbolju volju volju ne može dobiti utisak o napretku u pitanju mira. Njemačka ne podaje nikakvih konkretnih predloga i ne stavlja nikakvih određenih mirovnih uvjeta. Antanta je očekivala, da će Njemačka, koja je već prije godinu dana razvila bila mirovno pitanje, prednjačiti i u obrazlaganju mirovnih uvjeta. No tako dugo, dok sve ostaje samo kod izražavanja platoničkih želja, ne smatraju se Rusija i njezini saveznici moralno obvezanima, da dolaze ususret Njemačkoj. To je stanovište antantne diplomacije. Uza sve se to ne smije pregledati, da je u nazorima naših diplomata prema mirovnom pitanju nastupila bila neka stanovišta odgoda. U razgovorima nijesu, kao što dosad, pod izvjesno uvjeravali, da je sadašnji trenutak posve nezgodan za rasprave. Nasuprot označuju ruski diplomati sadašnji psihološki momenat povoljnim za rasprave. Sjajan vojnički položaj saveznika Rusije i težak unutarnji položaj Rusije uvažava njemačka diplomacija, te se na temelju toga opet dozivlje životu mirovna misao. Značajna je u tom pogledu nedavno po ruskom uredu za izvanjske poslove priopćena vijest, da ne predleži, a ma ni od jedne zaračene vlasti kakav mirovni predlog. I prije su već bivala priopćivane slične izjave, dosad uvijek uz dodatak, da alijanci odbijaju svaku mirovnu misao, prije nego li će biti protivnici potpuno poraženi. Ova pako izjava sadržava nasuprot dodatku, da antanta očekuje samo od Njemačke prihvatljivo mirovne uvjete, koji bi mogli služiti kao podloga rasprava.

„Riječ“ označuje njemački odgovor razočaranjem, pošto u njemu nema određenih predloga. Stanovište se literarne zasluge noti ne mogu doduše odreći, ona je sastavljena u onom povjereničkom slogu, koji je u najnovije doba postao običajnim u međunarodnom govoru. Stvarni da je sadržaj note iscrpljen svojim načelnim odobrenjem misli o rasudnim sudštima i razoružanju. To bi uz lne okolnosti moglo dobro doći, nasuprot sad slabo djeluje ova izjava, podana po Njemačkoj, koja je povukla Austriju, Bugarsku i Tursku pod svoj nadzor i koja gospoduje morskim ušinama i znatnim područjima na istoku i zapadu. Sad se ne može nitko čuditi tomu, što njemačka nema ništa više proti tomu, ako čudoredna snaga nadvlada fizičku. Saveznici bi Rusije bili već odgovorili na njemačku notu, no na nju neka reagira i Rusija. Možda će opunovlašteno glasilo revolucionarne ruske demokracije izdati novi mirovni proglaš na sve narode. List zaključuje: „Nevjerovatno je samo jedno, da će naime u najnovijoj i najčudnovatijoj od svih republika oholo izazivanje autokratskog carstva izazvati elementarnu provalu republikanskog entuzijazma“.

SA RATISTA.

Beč, 3. Iz ratnog izvjestiteljskog stana javljaju: Talijansko bojište. Topovska se je djelatnost držala općenito u normalnim granicama. Pješadijski su bojevi bili na brdu sv. Gabrijele, gdje je neprijatelj navalio na naše položaje tečajem popodnevnih satova, osobito žestoki. Svi su ovi pokušaji, kao i u noći poduzete navale patrolja, bile odbijene u borbama sa ručnim granatama. Jakom i pretežnom je neprijatelju pošlo za rukom, da zaposjedne samo gratak dio jaraka na zapadnom obronku. Osim gubitaka, koje su pretrpjeli Talijani na mrtvima i ranjenima, pošlo je našima za rukom, da zarobe 6 talijanskih časnika, 2 liječnika i 407 momaka, te zaplijene i strojevnu pušku. Dva su neprijateljska ljetala bila u našim crtama u zračnoj borbi oborena, treće je palo iza talijanskih postojanka.

BOJEVI U ZRAKU.

London, 2. (Službeno.) Kod neke zračne navale jučer na večer bilo je usmrćeno 10 osoba i 38 njih ranjeno.

RAT NA MORU.

Berlin, 4. (D. u.) Wolffov ured javlja: Pomorska bojna ljetala sa flandrijske obale sastrjelila su i uništila pod prokušanim vodstvom pomorskog natporučnika Christiana dne 1. listopada pred ušćem Temze veliko englesko bojno ljetalo.

RAZNI BRZOJAVI.

Stockholm, 1. Kako „Ruskoja Volja“ iz Teherana javlja, održavao se je u blizini perzijskog mjesta Sena sastanak od 27 kurdij-kih plemena. Sastanku je pridobio ruski general Naralov, praćen članovima svoga stožera i armadnog odbora, kao i zastupstvo takozvane perzijske demokracije. Iza izmjene bje misli potpisan rusko-kurdijski ugovor, koji sadržava

ujedno i priznanje ujedinjenja kurdij-kih plemena uz jamstvo njihove nedirljivosti sa strane Perzije, koja prijateljski osjeća s Rusijom. Na ovaj su se način pod ruskim proktetatom sjeđinjini Kurdi izjavili spremnima, da brane granice Kurdistan.

Kako javlja „Utro Rosij“, vlada u sjevernoj Perziji glad. Perzijski prekupci plaćaju u ruskom pograničnom okružju 400 rubalja zlata za 25 pudi žita, koje se prekriomčaruje u Perziju. Iz Perzije dolazi danomice velik broj bje-gunaca. Muslimanski seljaci, ruski Molokani i seljački odbori u kaukaskom su pograničnom području zaključili, da prodaju svoje žito samo na pučanstvo susjednih područja i da će takozvanu „inteligenciju“, uključivši svećenike, protjerati iz svojih sela.

Stockholm, 2. Kako „Dagens Nyheter“ iz Amsterdama javlja, nastoji Engleska da osuđi dovoz ugljena u Švedsku i Rotterdam. Tečajem su ovih 14 dana zaplijenili Englezi ništa manje od pet švedskih brodova s ugljenom, koji su se nalazili na povratku iz Nizozemske, te ih odvučili u Gravesend. Nestalo je i jednog parobroda, koji se je bio izvezao i Švedske u Nizozemsku, te ga je po svoj prilici stigla ista sudbina.

London, 2. Službeno se javlja: U nekoj tvornici municije u istočnoj je Engleskoj došlo do eksplozije i žestokog požara, uslijed česa bje-ranjen velik broj radnika. Steta je znatna.

Tokio, 3. (D. u.) Uslijed tajfuna neobične jakosti ostade u ponedjeljak u jutro na hiljadeljudi bez krova. Na stotine je ljudi što usmrćeno, što ranjeno ili ih je nestalo.

Berlin, 4. (D. u.) Wolffov ured javlja: Novi podmornički uspjesi u Canal La Manche i u Sjevernom moru: 4 parobroda, 1 jedrenjača i 1 ribarska ladja.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno i albansko bojište. Nepromijenjeno.

Talijansko bojište.

Bojevi u odsjeku brda sv. Gabrijele su jučer popustili. Dan prije dopremili smo 6 talijanskih časnika, 407 momaka i 2 liječnika kao zarobljenike. Naši su ljetaci oborili 2 neprijateljska ljetala. Na tirolskoj fronti nema osobitih događaja.

Poglavica generalnog stožera.

RUŠKAKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 4. listopada. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Fronta bavorskog prijestolonasljednika: Jučerašnja bojna djelatnost neprijatelja u Flandriji sličila je onoj prijašnjih dana: Duboko u područje iza naših položaja dosežuća i na belgijska mjesta uperena jaka, smetajuća paljba proti nekojim odsječcima naše bojne zone, usredotočena je u sredini bojišta do najžešćeg učinka u paljenim suncima. Preko noći trajao je ošume Houthouster sve do rijeke Lys golemi topnički boj nesmanjenom jakošću. Danan u jutro ojačao je do bubnjarske vatre. Sa početkom jakih engleskih navala u luki oko Yperna započela je iz nova bitka u Flandriji. Kod ostalih je armada bila preko dana bojna djelatnost uslijed nepovoljnog vidika većim dijelom ograničena na neznatnu mjeru. Tek na večer je opet oživjela.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Na istočnom brijegu Moze započela je u prvom večernom mraku iznenada najjača paljba na uzvisini 344 istočno od Samogneuxa. Duboko nanizani redovi Francuza provališe doskora iza toga na navalu, da nam opet otmu tamo stečene položaje. Juris se je izjalovio u obrambenom djelovanju našeg topništva i uslijed žilavog otpora Würtemberžana uz teške gubitke i bez uspjeha.

Bojna skupina vojvode württembergskog: Živašni topnički bojevi raspredose se privremeno tik zapadno od Mozele i Sundgau. Donavala nije tamo došlo.

Istočno bojište.

Kod Jakobstadta, Dvinska, na Zorču i na koljenu Dunava kod Galaca poskočila je prelazno paljbeno djelovanje. Izvidnički su okršaji uzeli za nas na više mjesta povoljan potijek.

Macedonsko bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.**Francuški:**

2. listopada, popodne. Znatna djelatnost obostranog topništva na fronti Aisne, osobito u odsječku Craonne. Dva su neprijateljska pohvata, jedan sjeverno od Bray-en-Laonnois, a drugi u okolici Aillesa, ostala bezuspješna. U okolici sjeverozapadno od Reimsa raspršilo je naše topništvo neprijateljske skupine. Na desnoj se je obali Moze povisila topovska borba u noći od Samogneuxa do strijeljačkih jaraka u odsječku kod Beaumonta. Nijemci su poduzeli navalu. Naša je vatra svaki put zadržala nasrtaje i zadala im osjetljivih gubitaka. Svagdje je inače bila noć mirna.

Njemačka su lijetala navalila prošle noći po više puta na grad Düнкirchen. Žestoko je opstrjeljavanje prouzrokovalo ozbiljnu stvarnu štetu. Javlja se o mnogobrojnim žrtvama među civilnim pučanstvom. Za odmazdu su na bacanje bomba Nijemaca na Düнкirchen i Bar-le-Duc bacali u noći na 2. listopada naši lijetači bombe na gradove Stuttgart, Trier, Koblenz i Frankfurt na Majni. Osim toga su poduzeli naši lijetači više lijetova, tečajem kojih su izbacili 2120 kilograma raspršljivih tvari na narednjace u Roulersu, 6000 kilograma na kolodvor u Metzju, na Wappingel, Diedenhofen i na uzletištu u Chambleyu, kao i na taborišta momčadi u Pincoursu i Tillyju, te skladišta municije kod zaselka u Longeau, gdje su ustanovljene žestoke eksplozije.

Dne 1. listopada su bila po danu sasrtljeljena po našim lijetačima dva njemačka lijetala, a četiri prisiljena, da se spuste bez korinila.

2. listopada, na večer. U Belgiji i na fronti Aisne prilično živahna topniška djelatnost. Na desnoj su obali Moze poduzeli Nijemci iz jutro javljene teške vatre navalu izmedju uzvisine 344 i Samogneuxa. Neprijateljske su nasrtajne čete mogle pod žestinom naše vatre stići u naše crte samo na nekojm točkama sjeverno od uzvisine 344. Iza ogorčene smo borbe i opet osvojili najveći dio promaknutih postojanka, u koje je provalio blo neprijatelj. Na ostaloj fronti topniška vatra uz prekide.

Posljednje su noći bacali njemački lijetači na Villatout (?) mnogo bomba, kojima je palo žrtvom nekoliko osoba.

Istočno bojište. Srednja topnička djelatnost u okolici Vardara i Dojrana. Sukobi patrolja kod Nonte.

3. listopada, 3 sata popodne. Istočno od Reimsa borile su se naše baterije uspješno proti neprijateljskim baterijama i osujetile navalu, koja se je spremala. Zapadno od Navalna prodrli su naši odjeli u neprijateljske crte, dignuli u zrak više zakloništa i dopremili su sobom zarobljenika. Druga nam je provala u okolici brda Helm donijela dobrih rezultata. Na Verdunskoj bje fronti označena noć žestoko topovskom vatrom na obje obale Moze, osobito u okolici sjeverno od uzvisine 344, gdje je došlo do živahnih patroljskih bojeva. Inače noć posvuda mirna.

Naša su lijetala opstrjeljavala u noći od 1. na 2. listopada dva puta kolodvor u Freiburgu i tvornice u Voelblingeru i Hostenbachu, kao i kolodvore u Briuellesu, Longoyouru i Saarbumbu. Sedam hiljada kilograma bomba izbačeno bje tečajem ovih raznih pohvata kao odmazda za opstrjeljavanje Bar-le-Duc. Naša su lijetala izbacila više bomba na grad Badenbaden.

Engleski:

3. listopada, 3 sata popodne. Topovska je djelatnost potrajala na obje strane tečajem noći istočno od Yperna. Inače ništa važna da se javi.

Mezopotamija. Londonski ratni ured priopćuje: Radi velikog proširenja područja, na kojemu je došlo do boja kod Ramadie, u ovaj čas još nije moguće, da se pruži konačni i potpuni iskaz našega plijena. Medjutim smo zaplijenili 13 topova i 12 strojevnih pušaka. Oko 200 je mrtvih zakopano. Oko 600 je ranjenih i 3200 neranjenih zarobljenika, medju njima 200 časnika, u našim rukama.

Domace vijesti.

Milodari za Družbu. Radi preobilja materijala nijesmo mogli već danas, da priopćimo imena plemenitih darovatelja. Učinit ćemo to u sutrašnjem i u narednim brojevima.

Vrijednost živežnih karata za ulje. Gradska aprovizacija stavlja ovime do znanja, da je uzrok, što one osobe, koje nijesu konceim prošlog mjeseca dobile ulja na svoje karte, bio taj, da su iste karte izgubile svoju vrijednost sa 16. rujnom. Pošto imade osoba, koje svojevremeno ne podižu ulja radi nekih neopravdanih razloga, to će ovaj mjesec vrie diti karte za ulje samo do 14. listopada. Radi toga se preporuča onima, koji ne će da останu bez ulja, da isto podignu tečajem prvih četrnaest dana ovoga mjeseca.

Simfonijski koncert. U četvrtak, dne 11. o. mj., obdržavat će se pod protektoratom Njezine ekscelencije gospodje admirala, Juliške Fiedler, u Politeama Ciscutti simfonijski koncert c. i kr. pomorske glasbe pod ravnanjem g. pom. zborovodje Teodora Christopha. Cisti je prihod namijenjen fondu za invalidski dom, koji se imade ustanoviti u Pull. Koncertat će ovaj put započeti tek u 7 i pol sati na večer. Po bliže o dnevnom redu i o ulaznim će se cijenama javiti narednih dana.

C. kr. porezni ured Rovinj će se premjestiti 1. studenoga 1917. u Rovinj.

Izgubljeni predmeti. Dne 3. o. mj. u 2 sata u jutro, kod druge zračne navale, izgubila je, tekom bijega od kuće u ulici Clivo Capitolino br. 5 do dvorišta lučkog kaštela, Alma Dietrich, prostitutka, malu zlatnu uru u vrijednosti od 200 kruna. Podnijela je prijavu redarstvu.

Pred sudom. Prekjučer se je pred ovim sudom obdržavala rasprava proti Dušanu O., činovniku pod brodogradilišta „Cantiere Navale Triestino“ u Tržiču radi uvrede poštenja, i to vrhu prijave Bruna S., takodjer činovniku kod rečenog brodogradilišta. Optuženika je branio dr. J. Zucconi a predmet je prijave bio sljedeći: Mjeseca lipnja o. g. je optužen O. prijavio S.-a puljskom oružništvu, da je ovaj tobože pred neko 9 mjeseci bio izjavio u razgovoru sa O. pri čaš pive, da je on S. pomogao jednom svom rođaku, da prebjezne u Italiju, da tako izbjezne vojničkoj dužnosti, jer da bi inače bio već poginuo na bojnem polju. Oružništvo je povelu izvilde i predalo stvar sudu, a državno je odvjetništvo odustalo protiv O. radi pomanjkanja dokaza, našto je S. onda tužilo O. glede uvrede poštenja. O. je u raspravi zanijekao ono, čime ga se je teretilo i htio je dokazati, da se je sve ono što je on javio, krivo protumačilo, jer da je on htio samo reći, da se je S. hvalilo, da je jednog svog rođaka izbavilo od smrti, našto je rasprava primila posve drugi smisao. Nakon preslušanja dvaju glavnih svjedoka, koji su izjavili, da isključuju svaku dvojbu povrh pravog smisla onoga što im je prijavio O. glede razgovora sa S. Branitelj je nastojao da dokaže nedužnost O. a u prvom redu, da je zastarjelo pravo progona, jer da prijava nije podignuta u pravom roku. Sudac je O. osudio radi prekršaja uvrede poštenja na 150 kruna globe, pretvorivih u 6 dana zatvora i na nošenje parničkih troškova. Optuženik je najavio utok.

Nogometna utakmica. Dojduću nedjelju biti će na vježbalištu otrag kasarne ratne mornarice nogometna utakmica izmedju nogometnog kluba „Olimpia“ F. B. C. i jedne jake momčadi „Sportmanns“ sa Pintisele. Cisti prihod je odredjen za potpore bjegunaca. Početak u 4 sata popodne.

Prodaja riba. U slučaju, da prisprije riba prodatav će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 7901.

Prosvjeta.

Osamdeseta knjiga Zabavne biblioteke. Izašao je opet jedan jednostruki roman (cijena K 1-50) pod imenom „Ponoćno sunce“ od istog onog danskoga pisca, koji je napisao „Sretne dane van Zantenove“. Ljubavna je to stvar, koja se odigrava na palubi jedne jahte izmedju nekog bezimenog vladara i njegove ljubavce. Kralj je slaboman, pa ima da padne žrtvom socijalističke zavjere. Najživahniji su oni prizori, koji prikazuju, kako zvjerenik stavlja pakleni stroj u kamin vladarov i kako se otkriva zavjera. Vrlo lijepa pripovijest, koja ne dopušta čitaocu, da odahne, dok ne pročita i posljednju stranicu knjige.

Dnevne vijesti.

Preminuli u Dalmaciji. Preminuo je u Splitu, nakon kratke i teške bolesti, kap. Vice Miletić, zapovjednik parobroda „Orion“. Bio je rodom s Pelješca i uživao je veliki ugled u pomorskom svijetu. — U Ercegovom je umro, u najljepšoj dobi, Pavo Alessandri, činovnik Dubrovačke trgovačke banke. Služio je u vojsci kao stražmeštar domobranske 37. pukovnije.

Pošast srdobolja najviše se je u Dalmaciji razvila u Dubrovniku. U mjesec dana bilo je 65 slučajeva, od kojih su jedanaestorica umrli.

Vinarski ured bio je u Trstu ustanovljen namjesničkom odredbom od 14. rujna 1917., broj 622 te ima svoje sjelo u Trstu. Bavi se ustanovom zalihha vina i prometom.

Zemaljski vjeresijski općinski zavod (Credito) u Poreču povisio je glavnica na 5 milijuna kruna.

Govedja pošast „slnavka i šap“ bila je ustanovljena na stanciji Kočević kod Pule.

Paprut je koristan. Njegovo je korenje dobra hrana za tovljenje svinja. Vojničke oblasti plaćaju to korenje po K 15 za kvintal.

Škola i rat. Odaslanci združenih bečkih učitelja bili su 27. rujna kod ministra nastave i zamolili ga, da se oproste od vojništva učitelji, koji su manje i najmanje sposobni (B i C Befund). Odaslanci pozivali su se na činjenicu, da brojni učitelji pučkih škola, koji nijesu sposobni za frontu, vrše još uvijek takve pomoćne službe, koje bi mogli laliko obavljati i drugi vojnici, dočim ih niko ne može nadomjestiti u školama, gdje su oni najslabije nužni. Pozvali su se i na to, što je vojnička oblast u Ugarskoj dala dopust svim učiteljskim silama, koji su pronadjeni sposobnima jedino u drugome i trećome redu (B i C). Ministar je nastave saopćio, kako je on već o stvari govorio s ministrom domobranstva, te je izjavio, da ima nade, e će mu s ostalim odlučujućim faktorima uspjeti, da se u kratko stvar povoljno riješi.

Ograničenje vlakova u Austriji. „Zeit“ piše: Najavljene mjere za ograničenje nepotrebnih željezničkih vožnja stupile su već u nedjelju na snagu. Mnogo putnika vrlo je neugodno iznenadjeno na bečkim kolodvorima. Kod propuštanja na peron prebrojavani su naime putnici od željezničkih činovnika, pa kad je za određeni vlak postignut broj putnika, koliko ih taj vlak smije povesti, zatvoren je ulaz na peron, a ostalim putnicima povraćen je novac za kupljene karte.

Veliko povišenje cijena variva u Beču. Kako „Zeit“ javlja, znatno je povisio austrijski prehrambeni ured cijene za varivo, kao n. pr. leću od 55 na 120 kruna. Odnosna naredba izaći će naskoro. — U svom tržišnom izvještaju piše „Zeit“: Uslijed postojećih prometnih poteškoća znatno je jučer i danas pao dovoz živeža u Beč.

Židovi i hrvatska izborna reforma. Najnoviji broj „Židova“ donosi uvodni članak o izbornoj reformi, te ga počinje s riječima dra. Dušana Popovića, izrečenim u govoru od 11. kolovoza: „Zao mi je, što momentano nije u saboru ni jedan reprezentant židovskog plemena...“ List na ovo nadovezuje, da u koliko je upućen glede izborne reforme — ne će ni po novom izbornom redu doći ni jedan židov u hrvatski sabor, iako židova u Hrvatskoj ima toliko, da bi morali imati svog predstavnika. U Bosni imadu židovi u saboru svog virilnog konfesionalnog predstavnika i jednog biranog židovskog zastupnika. Na koncu se u članku pozivlju židovske bogoštovne općine u Zagrebu i Osijeku, da u pitanju izborne reforme sa stanovišta židovskog učine svoju dužnost.

Poljak Burdzinski — vlasnik Chicaga. U Americi se sad vodi senzacionalna parnica, koju je Poljak iz ruske Poljske, Burdzinski, podigao protiv grada Chicaga. On je pravovaljani nasljednik poljskog generala Pulaša, koji se je uz bok Lafayettea borio za slobodu Sjedinjenih država. Za to je dobio od generala Washingtona na poklon daleke krajeve na jezeru Michigan. Pulaš je umro, prije nego što se je mogao okristiti ovim darom, a Burdzinski je našao tu ispravu u jednom starinskom naslonjaču. Advokati Amerike rekoše, da će pobjediti i da nimalo ne smeta što su na njegovim zemljama podigli grad Chicago. Po američkom zakonu može on sve te kuće srušiti ako ga je volja. Burdzinski nije tako strašan, pa je odlučio, da se zadovolji odštetom od milijun dolara, no i to ne može bez parnice dobiti.

Hrvati, Hrvatice!

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Ćirila i Metoda“.

o mogućnosti sastava koalicionog ministarstva. Kralj je otputovao jesenskim vojnim vježbama.

IZ ITALIJE.

Stockholm, 3. (D. u.) „Stockholm Dagblad“ javlja o položaju u Italiji, gdje iz mnogih uzroka vlada uzbudjenost, koju priznaje i samo antantino novinstvo i koja se odražava u žestokoj agitaciji proti ratu. Izazivlje veliko nezadovoljstvo pomanjkanje najnužnije robe a osim toga i pomanjkanje ugljena. Socijalno-revolucionarno ili oficijelno socijalističko novinstvo nalazi u takovim prilikama ugodno tlo za proturatnu agitaciju te podržaje sveze sa Lenjinovom skupinom. Nedavno je dapače zaplijenjena tajna okružnica, u kojoj se vodstvo stranke pozivlje, neka poduzme akciju, kako bi se prije zime došlo do mira. Otkriće je ove akcije pobudilo velik utisak.

Lugano, 3. Talijanski je ministar financija nagovijestio novo oporezovanje svih imućnika obojega spola, koji ili sami ne stoje pod oružjem ili nijesu stajali, te nemaju niti supruga, sina ili oca pod oružjem ili ga barem godinu dana nijesu imali. Visina bi poreza imala iznašati četvrtinu drugih oporezovanja odnosnih građana.

Pokret za mir.

Utisak Černinova govora u Berlinu. — Mirovna skupština u Antwerpenu. — Članovi ruskog novinstva o odgovoru are-dičnjih vlasti na mirovnu notu pape.

Berlin, 3. Mjerodavni krugovi naziru u govoru ministra izvanjskih poslova grofa Czernina diplomatsku i političku akciju. Shvaćanje se tih krugova sastoji u tom, da sadržaj nailazi na odobravanje, a osobito zaključni stavak, koji odgovara shvaćanju uplivnih faktora. Govor grofa Czernina sačinjava u hodnicima rajshstaga glavni predmet zabave. Dok se konzervativni i narodno-liberalni zastupnici drže prilično suzdržljivo kod prosudjivanja govora, to stranke većine neprijateljno odobravaju govor.

Berlin, 2. Wolffov ured javlja: Dne 30. rujna obdržavala se je u Antwerpenu u dvoru Thallje mirovna skupština antwerpskog izaslanništva udruge „Bond vor Worelvreede“, kod koje je sudjelovalo oko 2000 osoba. Jednoglasno prihvaćen zaključak izjavio se je za mir bez aneksija i odšteta, te se obraća proti nastavku rata do gorkog svršetka.

Stockholm, 1. Prigodom njemačkog odgovora na papinu mirovnu notu piše list „Ruskoja Volja“, koji stoji blizu veleindustrijalnim krugovima: „Proti očekivanju ne stoji u njemačkoj noti, a ma ni riječi o Belgiji, Alzaciji, Loreni i zaposjednutim ruskim područjima. Iz toga se razabire, da Njemačka ne će niti na trošak Rusije sklopiti mira. Ona hoće da nastavi rat sa svim svojim mirovnim govorima. Ta Njemačkoj prija rat izvršno. U proljeće se je pokazivala doduše pogibao, ali otad kojih li darova sudbine. Užasni ruski medvjed, kojega su zapadni saveznici bili opskrbili najmodernijim sredstvima ratne tehnike, izlazi potpuno iz igre. Nije dosta, što uzmiče, on ostavlja i Njemačkoj preko tri milijarde topova, municije i zaliha. Zašto da se dakle rat ne nastavi na račun Rusije? Ova je misao možda presenetljiva, ali nije nevjerovatna. Poraste li zbrka u Rusiji, moglo bi konačno doći do toga, da ne će postati činjenicom zaključak mira, nego njemačko zaposjednuće Rusije. Odnosaji su tako čudnovati, da mogu Nijemci proti zapadu nastupiti kao protivnici, prema istoku kao pristaše aneksijone misli. Rusi sami ne znaju, bi li se žalili na to. Slabost je Rusije koban usud ne samo za Ruse same, nego za sve, koji pate kraj nastavka rata. Pošto antanta uz uvjete, kako bi Rusija bila prepuštena sama svojoj sudbini, ne će sklopiti mira, to ostaje i mirovno pitanje opet na neodređeno vrijeme odgođeno.

„Novaja Zizn“ je mnijenja, kad bi njemački socijaliste sudjelovali kod toga mirovnoga predloga, da bi to bio težak zločin. Svakako su Scheidemannioci socijaliste jedva pravi zastupnici njemačkog proletarijata. Na svaki je način svanuo sad trenutak, da revolucionarna ruska demokracija pruži njemačkom radničkom narodu mjenicu. Ova traži pravo na kompenzaciju za to, što je otvorila međunarodnoj demokraciji nove vidike.

Stockholm, 1. Dosad ovamo stigli petrogradski se listovi bave opširno njemačkim odgovorom na papinu notu. „Djen“ piše: „Njemački odgovor nije promijenio nazora ruskih diplomata u mogućnost svršetka rata. Odgovor je, kako i oni prijašnji s istog mjesta, izražen u tako mračnim i neodređenim izrazima, da se

iz njega ni uz najbolju volju ne može dobiti utisak o napretku u pitanju mira. Njemačka ne podaje nikakvih konkretnih predloga i ne stavlja nikakvih određenih mirovnih uvjeta. Antanta je očekivala, da će Njemačka, koja je već prije godinu dana razvila bila mirovno pitanje, prednjačiti i u obrazlaganju mirovnih uvjeta. No tako dugo, dok sve ostaje samo kod izražavanja platoničkih želja, ne smatraju se Rusija i njezini saveznici moralno obvezanima, da dolaze ususret Njemačkoj. To je stanovište antantne diplomacije. Uza sve se to ne smije pregledati, da je uazorima naših diplomata prema mirovnom pitanju nastupila bila neka stanovišta odgoda. U razgovorima nijesu, kao što dosad, pod izvjesno uvjeravali, da je sadašnji trenutak posve nezgodan za rasprave. Nasuprot označuju ruski diplomati sadašnji psihološki momenat povoljnim za rasprave. Sjajan vojnički položaj saveznika Rusije i težak unutarnji položaj Rusije uvažava njemačka diplomacija, te se na temelju toga opet dozivlje životu mirovna misao. Značajna je u tom pogledu nedavno po ruskom uredu za izvanjske poslove priopćena vijest, da ne predleži, a ma ni od jedne zaradene vlasti kakav mirovni predlog. I prije su već bivalje priopćivane slične izjave, dosad uvijek uz dodatak, da alijanci odbijaju svaku mirovnu misao, prije nego li će biti protivnici potpuno porazani. Ova pako izjava sadržava nasuprot dodatak, da antanta očekuje samo od Njemačke prihvatljive mirovne uvjete, koji bi mogli služiti kao podloga rasprava.

„Riječ“ označuje njemački odgovor razoružanjem, pošto u njemu nema određenih predloga. Stanovlje se literarne zasluge niti nemogu doduše odreći, ona je sastavljena u onom pro-povjedničkom slogu, koji je u najnovije doba postao običajnim u međunarodnom govoru. Stvarni da je sadržaj note iscrpljen svojim načelnim odobrenjem misli o rasudnim sudstima i razoružanju. To bi uz ine okolnosti moglo dobro doći, nasuprot sad slabo djeluje ova izjava, podana po Njemačkoj, koja je povukla Austriju, Bugarsku i Tursku pod svoj nadzor i koja gospoduje morskim užinama i znatnim područjima na istoku i zapadu. Sad se ne može niti čuditi tomu, što njemačka nema ništa više proti tomu, ako čudoredna snaga nadvlada fizičku. Saveznici bi Rusije bili već odgovorili na njemačku notu, no na nju neka reagira i Rusija. Možda će opunovlašteno glasilo revolucionarne ruske demokracije izdati novi mirovni proglašenje na sve narode. List zaključuje: „Nevjerovatno je samo jedno, da će naiće u najnovijoj i najčudnovatijoj od svih republika oholo izazivanje autokratskog carstva izazvati elementarnu provalu republikanskog entuzijazma“.

SA RATISTA.

Beč, 3. Iz ratnog izvjestiteljskog stana javljaju: Talijansko bojište. Topovska se je djelatnost držala općenito u normalnim granicama. Pješadijski su bojevi bili na brdu sv. Gabrijela, gdje je neprijatelj navalio na naše položaje tečajem popodnevnih satova, osobito žestoki. Svi su ovi pokušaji, kao i u noći poduzete navale patrulja, bile odbijene u borbama sa ručnim granatama. Jakom i pretežnom je neprijatelju pošlo za rukom, da zaposjedne samo kratak dio jaraka na zapadnom obronku. Osim gubitaka, koje su pretrpjeli Talijani na mrtvima i ranjenima, pošlo je našima za rukom, da zarobe 6 talijanskih časnika, 2 liječnika i 407 momaka, te zaplijene 1 strojevenu pušku. Dva su neprijateljska ljetala bila u našim crtama u zračnoj borbi oborena, treće je palo iza talijanskih postojanka.

BOJEVI U ZRAKU.

London, 2. (Službeno.) Kod neke zračne navale jučer na večer bilo je usmrćeno 10 osoba i 38 njih ranjeno.

RAT NA MORU.

Berlin, 4. (D. u.) Wolffov ured javlja: Pomorska bojna ljetala sa flandrijske obale sa-strijelila su i uništila pod prokušanim vodstvom pomorskog natporučnika Christiansena dne 1. listopada pred ušćem Temze veliko englesko bojno ljetalo.

RAZNI BRZOJAVI.

Stockholm, 1. Kako „Ruskoja Volja“ iz Teherana javlja, obdržavao se je u blizini perzijskog mjesta Sene sastanak od 27 kurdijskih plemena. Sastanku je pridobio ruski general Naralov, praćen članovima svoga stožera i armadnog odbora, kao i zastupstvo takozvane perzijske demokracije. Iza izmjene bje misli potpisan rusko-kurdijski ugovor, koji sadržava

ujedno i priznanje ujedinjenja kurdijskih plemena uz jamstvo njihove nedirljivosti sa strane Perzije, koja prijateljski osjeća s Rusijom. Na ovaj su se način pod ruskim proktetatom sje-dinjani Kurdi izjavili spremnima, da brane granice Kurdistanu.

Kako javlja „Utro Rosij“, vlada u sjevernoj Perziji glad. Perzijski prekupci plaćaju u ruskom pograničnom okružju 400 rubalja zlata za 25 pudli žita, koje se prekriomčaruje u Perziju. Iz Perzije dolazi danomice velik broj bje-gunaca. Muslimanski seljaci, ruski Molokani i seljački odbori u kaukaskom su pograničnom području zaključili, da prodaju svoje žito samo na pučanstvo susjednih područja i da će takozvanu „inteligenciju“, uključivši svećenike, protjerati iz svojih sela.

Stockholm, 2. Kako „Dagens Nyheter“ iz Amsterdama javlja, nastoji Engleska da osujeti dovoz ugljena u Švedsku i Rotterdam. Tečajem su ovih 14 dana zaplijenili Englezi ništa manje od pet švedskih brodova s ugljenom, koji su se nalazili na povratku iz Nizozemske, te ih odvukli u Gravesend. Nestalo je i jednog parobroda, koji se je bio izvezao u Švedsku u Nizozemsku, te ga je po svoj prilici stigla ista sudbina.

London, 2. Službeno se javlja: U nekoj tvornici municije u istočnoj je Engleskoj došlo do eksplozije i žestokog požara, uslijed česa bje-ranjen velik broj radnika. Steta je znatna.

Tokijo, 3. (D. u.) Uslijed tajfuna neobične-jakosti ostade u ponedjeljak u jutro na hiljadu ljudi bez krova. Na stolne je ljudi što usmrćeno, što ranjeno ili ih je nestalo.

Berlin, 4. (D. u.) Wolffov ured javlja: Novi podmornički uspjesi u Canal La Manche i u Sjevernom moru: 4 parobroda, 1 jedrenjača i 1 ribarska ladja.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

Beč, 4. (D. u.) Službeno se javlja: Istočno i albansko bojište. Nepromijenjeno.

Talijansko bojište.

Bojevi u odsjeku brda sv. Gabrijela su jučer popustili. Dan prije dopremili smo 6 talijanskih časnika, 407 momaka i 2 liječnika kao zarobljenike. Naši su ljetaci oborili 2 neprijateljska ljetala. Na tirolskoj fronti nema osobitih događaja.

Poglavica generalnog stožera.

NIJEMACKI RATNI IZVJESTAJ.

Berlin, 4. listopada. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Fronta bavorskog prijestolonasljednika: Jučerašnja bojna djelatnost neprijatelja u Flandriji sličila je onoj prijašnjih dana: Duboko u područje iza naših položaja dosežuću i na belgijska mjesta uperena jaka, smetajuća paljba proti nekolicini odsječcima naše bojne zone, usredotočena je u sredini bojišta do najžešćeg učinka u paljenim suncima. Preko noći trajao je odšume Houthouster sve do rijeke Lys golemi topnički boj nesmanjenom jakošću. Danas u jutro ojačao je do bubnjarske vatre. Sa početkom jakih engleskih navala u luki oko Yperna započela je iz nova bitka u Flandriji. Kod ostalih je armada bila preko dana bojna djelatnost uslijed nepovoljnog vidika većim dijelom ograničena na neznatnu mjeru. Tek na večer je opet oživjela.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Na istočnom brijegu Moze započela je u prvom večernom mraku iznenada najjača paljba na uzvisini 344 istočno od Samogneuxa. Duboko nanizani redovi Francuza provališe doskora iza toga na navalu, da nam opet otmu tamo stečene položaje. Juris se je izjalovio u obrambenom djelovanju našeg topništva i uslijed žilavog otpora Würtemberžana uz teške gubitke i bez uspjeha.

Bojna skupina vojvode würtemberškog: Živahtni topnički bojevi raspredosje se privremeno tik zapadno od Mozele i Sundgau. Do navala nije tamo došlo.

Istočno bojište.

Kod Jakobstadta, Dvinska, na Zbruču i na koljenu Dunava kod Galaca poskočila je prelazno paljena djelatnost. Izvidnički su okrajaj uzeli za naš na više mjesta povoljan potijek.

Macedonako bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.**Francuski:**

: 2. listopada, popodne. Znatna djelatnost obostranog topništva na fronti Aisne, osobito u odsječku Craonne. Dva su neprijateljska pohvata, jedan sjeverno od Bray-en-Laonnois, a drugi u okolici Aillesa, ostala bezuspješna. U okolici sjeverozapadno od Reimsa raspršilo je naše topništvo neprijateljske skupine. Na desnoj se obali Moze povisila topovska borba u noći od Samogneuxa do strijeljačkih jaraka u odsječku kod Beaumonta. Nijemci su poduzeli navalu. Naša je vatra svaki put zadržala nasrtaje i zadala im osjetljivih gubitaka. Svagdje je inače bila noć mirna.

Njemačka su lijetala navalila prošle noći po više puta na grad Dünkirchen. Žestoko je opstrjeljavanje prouzrokovalo ozbiljnu stvarnu štetu. Javlja se o mnogobrojnim žrtvama među civilnim pučanstvom. Za odmazdu su na bacanje bomba Nijemaca na Dünkirchen i Bar-le-Duc bacali u noći na 2. listopada naši lijetali bombe na gradove Stuttgart, Trier, Koblenz i Frankfurt na Majni. Osim toga su poduzeli naši lijetali više lijetova, tečajem kojih su izbacili 2120 kilograma raspršljivih stvari na narednjace u Roulersu, 6000 kilograma na kolodvor u Metz, na Wappingel, Driedenhofen i na uzletiste u Chambleyu, kao i na taborišta momčadi u Plincoursu i Tillyju, te skladišta municije kod zaselka u Longeau, gdje su ustanovljene žestoke eksplozije.

Dne 1. listopada su bila po danu sastrjeljena po našim lijetalima dva njemačka lijetala, a četiri prisiljena, da se spuste bez kormila.

: 2. listopada, na večer. U Belgiji i na fronti Aisne prilično živahna topniška djelatnost. Na desnoj su obali Moze poduzeli Nijemci iza u jutro javljene teške vatre navalu između uzvisine 344 i Samogneuxa. Neprijateljske su nasrtaje čete mogle pod žestinom naše vatre stići u naše crte samo na nekojim točkama sjeverno od uzvisine 344. Iza ogorčene smo borbe i opet osvojili najveći dio promaknutih postojanka, u koje je provalio bio neprijatelj. Na ostaloj fronti topniška vatra uz prekide.

Posljednje su noći bacali njemački lijetali na Villatout (?) mnogo bomba, kojima je palo žrtvom nekoliko osoba.

: Istočno bojište. Srednja topnička djelatnost u okolici Verdara i Dojrana. Sukobi patrolja kod Nonte.

: 3. listopada, 3 sata popodne. Istočno od Reimsa borile su se naše baterije uspješno protiv neprijateljskih baterija i osujetile navalu, koja se je spremala. Zapadno od Navalna prodrli su naši odjeli u neprijateljske crte, dignuli u zrak više zakloništa i dopremili sa sobom zarobljenika. Druga nam je provala u okolici brda Helm donijela dobrih rezultata. Na Verdunskoj bje fronti označena noć žestokom topovskom vatrom na obje obale Moze, osobito u okolici sjeverno od uzvisine 344, gdje je došlo do živahnih patroljskih bojeva. Inače noć posvuda mirna.

Naša su lijetala opstrjeljavala u noći od 1. na 2. listopada dva puta kolodvor u Freiburgu i tvornice u Voelblingeru i Hostenbachu, kao i kolodvore u Briullesu, Longoyouru i Saarguru. Sedam hiljada kilograma bomba izbačeno bje tečajem ovih raznih pohvata kao odmazda za opstrjeljavanje Bar-le-Duc. Naša su lijetala izbacila više bomba na grad Badenbaden.

Engleski:

: 3. listopada, 3 sata popodne. Topovska je djelatnost potrajala na obje strane tečajem noći istočno od Yperna. Inače ništa važna da se javi.

: Mezopotamija. Londonski ratni ured pripočuje: Radi velikog proširenja područja, na kojemu je došlo do boja kod Ramadie, u ovaj čas još nije moguće, da se pruži konačni i potpun iskaz našega plijena. Medjutim smo zaplijenili 13 topova i 12 strojevnih pušaka. Oko 200 je mrtvih zakopano. Oko 600 je ranjenih i 3200 neranjenih zarobljenika, među njima 200 časnika, u našim rukama.

Domace vijesti.

Milodari za Družbu. Radi preobilja materijala nijesmo mogli već danas, da pripćimo imena plemenitih darovatelja. Učinit ćemo to u sutrašnjem i u narednim brojevima.

Vrijednost živežnih karata za ulje. Gradska aprovizacija stavlja ovime do znanja, da je uzrok, što one osobe, koje nijesu koncem prošlog mjeseca dobile ulja na svoje karte, bio taj, da su iste karte izgubile svoju vrijednost sa 16. rujnom. Pošto imade osoba, koje svojevrmeno ne podižu ulja radi nekih neopravdanih razloga, to će ovaj mjesec vrijedi karte za ulje samo do 14. listopada. Radi toga se preporuča onima, koji ne će da ostanu bez ulja, da isto podignu tečajem prvih četrnaest dana ovoga mjeseca.

Simfonijski koncert. U četvrtak, dne 11. o. m., održavat će se pod protektoratom Njezine ekscelencije gospođe admirala, Juliske Fiedler, u Politeama Ciscutti simfonijski koncert c. i kr. pomorske glasbe pod ravnanjem g. pom. zborovodje Teodora Christoph. Cisti je prihod namijenjen fondu za invalidski dom, koji se imade ustanoviti u Pull. Koncertat će ovaj put započeti tek u 7 i pol sati na večer. Poblize o dnevnom redu i o ulaznim će se cijenama javiti narednih dana.

C. kr. porezni ured Rovinj će se premjestiti 1. studenoga 1917. u Rovinj.

Izgubljeni predmeti. Dne 3. o. m. u 2 sata u jutro, kod druge zračne navale, izgubila je, tekom bijega od kuće u ulici Civo Capitollino br. 5 do dvorišta lučkog knžeta, Alma Dietrich, prostitutka, malu zlatnu uru u vrijednosti od 200 kruna. Podnijela je prijavu redarstvu.

Pred sudom. Prekjuder se je pred ovim sudom održavala rasprava protiv Dušanu O., činovniku pod brodogradilišta „Cantiere Navale Trlestino“ u Tržiću radi uvrede poštenja, i to vrhu prijave Bruna S., također činovniku kod ročenog brodogradilišta. Optuženika je branio dr. I. Zucco a predmet je prijave bio slijedeći: Mjeseca lipnja o. g. je optužen O. prijavio S.-a pujskom oružništvu, da je ovaj tobože preko 9 mjeseci bio izjavio u razgovoru sa O. pričali pive, da je on S. pomogao jednom svom rođjaku, da pobjegne u Italiju, da tako izbjegne vojničkoj dužnosti, jer da bi inače bio već poginuo na bojnopolju. Oružništvo je povelu izvode i predalo stvar sudu, a državno je odvjetništvo odustalo protiv O. radi pomanjkanja dokaza, našto je S. onda tužilo O. glede uvrede poštenja. O. je na raspravi zanižekao ono, čime ga se je teretilo i hito je dokazati, da se je sve ono što je on javio, krivo protumačilo, jer da je on hito samo reći, da se je S. hvalio, da je jednog svog rođjaka izbio od smrti, našto je rasprava primila posve drugi smisao. Nakon preslušanja dvaju glavnih svjedoka, koji su izjavili, da isključuju svaku dvojbu povrh pravog smisla onoga što im je prijavio O. glede razgovora sa S. Branitelj je nastojao da dokaze nedužnost O. a u prvom redu, da je zastarjelo pravo progona, jer da prijava nije podignuta u pravom roku. Sudac je O. osudio radi prekršaja uvrede poštenja na 150 kruna globe, pretvorivih u 6 dana zatvora i na nošenje parničkih troškova. Optuženik je najavio utok.

Nogometna utakmica. Dođuću nedjelju biti će na vježbalštu otrog kasarne ratne mornarice nogometna utakmica između nogometnog kluba „Olimpia“ F. B. C. i jedne jake momčadi „Sportmanns“ sa Pantisele. Cisti prihod je određen za potpore bjegunaca. Početak u 4 sata popodne.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 7901.

Prosvjeta.

Osamdeseta knjiga Zabavne biblioteke. Izašao je opet jedan jednostruki roman (cijena K 1-50) pod imenom „Ponoćno sunce“ od istog onog danskoga pisca, koji je napisao „Sretne dane van Zantenove“. Ljubavna je to stvar, koja se odigrava na palubi jedne jahte između nekog bezimenog vladara i njegove ljubovce. Kralj je slabouman, pa ima da padne žrtvom socijalističke zavjere. Najživahniji su oni prizori, koji prikazuju, kako zavjerenik stavlja pakleni stroj u kamin vladarov i kako se otkriva zavjera. Vrio lijepa pripovijest, koja ne dopušta čitaocu, da odahne, dok ne pročita i posljednju stranicu knjige.

Dnevne vijesti.

Preminali u Dalmaciji. Preminuo je u Splitu, nakon kratke i teške bolesti, kap. Vice Miletić, zapovjednik parobroda „Orion“. Bio je rodom s Pelješca i uživao je veliki ugled u pomorskom svijetu. — U Ercegovom je umro, u najljepšoj dobi, Pavo Alessandri, činovnik Dubrovačke trgovačke banke. Služio je u vojsci kao stražmeštar domobranske 37. pukovnije.

Počast srdobolja najviše se je u Dalmaciji razvila u Dubrovniku. U mjesec dana bilo je 65 slučajeva, od kojih su jedanaestorica umrli.

Vinarski ured bio je u Trstu ustanovljen namjesničkom odredbom od 14. rujna 1917., broj 622 te ima svoje sjelo u Trstu. Bavi se ustanovom zalihna vina i prometom.

Zemaljski vjeresijski općinski zavod (Credito) u Poreču povisio je glavnicu na 5 milijuna kruna.

Govedja počast „slinavka i šap“ bila je ustanovljena na staniji Kočejić kod Pule.

Paprut je koristan. Njegovo je korenje dobra hrana za tovljenje svinja. Vojničke oblasti plaćaju to korenje po K 15 za kvintal.

Škola i rat. Odaslanici združenih bečkih učitelja bili su 27. rujna kod ministra nastave i zamolili ga, da se oprostite od vojništva učitelji, koji su manje i najmanje sposobni (B i C Befund). Odaslanici pozivali su se na činjenicu, da brojni učitelji pučkih škola, koji nijesu sposobni za frontu, vrše još uvijek takve pomoćne službe, koje bi mogli lakko obavljati i drugi vojnici, dočim ih niko ne može nadomjestiti u školama, gdje su oni najsigurnije nužni. Pozvali su se i na to, što je vojnička oblast u Ugarskoj dala dopust svim učiteljskim silama, koji su pronadjeni sposobnima jedino u drugome i trećome redu (B i C). Ministar je nastave saopćio, kako je on već o stvari govorio s ministrom domobranstva, te je izjavio, da ima nade, e će mu s ostalim odlučujućim faktorima uspjeti, da se u kratko stvar povoljno riješi.

Ograničenje vlakova u Austriji. „Zeit“ piše: Najavljene mjere za ograničenje nepotrebnih željezničkih vožnja stupile su već u nedjelju na snagu. Mnogo putnika vrlo je neugodno iznenadjeno na bečkim kolodvorima. Kod propuštanja na peron prebrojavani su naime putnici od željezničkih činovnika, pa kad je za određeni vlak postignut broj putnika, koliko ih taj vlak smije povesti, zatvoren je ulaz na peron, a ostalim putnicima povraćen je novac za kupljene karte.

Veliko povlišenje cijena variva u Beču. Kako „Zeit“ javlja, znatno je povisio austrijski prehrambeni ured cijene za varivo, kao n. pr. leću od 55 na 120 kruna. Odnosna naredba izaći će uskoro. — U svom tržišnom izvještaju piše „Zeit“: Uslijed postojećih prometnih poteškoća znatno je jučer i danas pao dovoz živeža u Beč.

Židovi i hrvatska izborna reforma. Najnoviji broj „Židova“ donosi uvodni članak o izbornoj reformi, te ga počinje s riječima dra. Dušana Popovića, izrečenim u govoru od 11. kolovoza: „Žao mi je, što momentano nije u saboru ni jedan reprezentant židovskog plemena...“ List na ovo nadovezuje, da u koliko je upućen glede izborne reforme — ne će ni po novom izbornom redu doći ni jedan židov u hrvatski sabor, iako židova u Hrvatskoj ima toliko, da bi morali imati svog predstavnika. U Bosni imaju židovi u saboru svog virilnog konfesijalnog predstavnika i jednog biranog židovskog zastupnika. Na koncu se u članku pozivlju židovske bogoštovne općine u Zagrebu i Osijeku, da u pitanju izborne reforme sa stanovišta židovskog učine svoju dužnost.

Poljak Burdizinski — vladnik Chicaga. U Americi se sad vodi senzionalna parnica, koju je Poljak iz ruske Poljske, Burdizinski, podigao protiv grada Chicaga. On je pravovaljani nasljednik poljskog generala Pulaša, koji se je uz bok Lafayettea borio za slobodu Sjedinjenih država. Za to je dobio od generala Washingtona na poklon daleke krajeve na jezeru Michigan. Pulaš je umro, prije nego što se je mogao okoristiti ovim darom, a Burdizinski je našao tu ispravu u jednom starinskom naslonjaču. Advokati Amerike rekoše, da će pobjediti i da nimalo ne smeta što su na njegovim zemljama podigli grad Chicago. Po američkom zakonu može on sve te kuće srušiti ako ga je volja. Burdizinski nije tako strašan, pa je odlučio, da se zadovolji odštetom od milijun dolara, no i to ne može bez parnice dobiti.]

Hrvati, Hrvatice!

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Ćirila i Metoda“.

Svjetski rat u ciframa. „Manchester Guardian“ podaje procijenu gubitaka u svjetskom ratu. Po toj procijeni imade u ratu dosad 9,750.000 mrtvih i pridodaje tome: Ako se priračuna umanjeње poroda ratom prouzročeni, može se računati gubitak ljudski života na 14,250.000 duša. Broj ranjenih je približno dva i pol puta veći, nego broj palih, dakle okruglo 23 i pol milijuna. Svi ovi ljudi prepatili su neizmjerne boli, ne manje od polovice nesposobno je za vojničku službu i mnogo njih za svaki drugi rad, dakle okruglo 12 milijuna invalida. Po veoma rezerviranom računu imade u svim Zemljama 4 milij. ratnih zarobljenika, nu tomu se mora pridodati 250.000 civilnih zarobljenika, to jest 4 i po milijuna ljudi, koji su dulje ili kraće vrijeme stradavali u sužanjstvu. Broj ljudi u vojničku službu pozvanih procijenjuje se na 49,750.000 ljudi a u tom nije ubrojena Rumunija i Amerika. Pri procijenjivanju broja mrtvih nisu uračunate žrtve epidemija i drugih bolesti, koje rat sa sobom donosi. Direktni ratni troškovi do ožujka 1917. procijenjeni su po „Manchester Guardianu“ ovako: Engleska 5 milijarda i sa troškovima dominija, kolonija i privatnika 5 i po milijarda funti šterlinga. Francuska preko 3 milijarde, Njemačka preko 4 milijarde, Austro-Ugarska 2 i po milijarde, Italija 1 milijardu funti šterlinga. To čini ukupno 21 i po milijardi funti šterlinga ili po tečaju prije rata 516 milijarda kruna. No ovamo treba priračunati ratne štete, uništavanja itd., koje u Belgiji, Rusiji, Francuskoj i Srbiji iznašaju jednu milijardu funti šterlinga. U ovoj procijeni nisu uračunani troškovi Ujedinjenih država, koji su veoma znatni. Ukupni bilans je dakle ovakav. Broj ljudi, koji vrše vojničku službu 49,300.000, mrtvih 9,750.000 sveukupni gubitak ljudskih života 14,250.000, ranjenih (ovdje su nekoji valjda dvaput računani) 23,500.000, trajni invalidi 12,000, zarobljenika 4,250.000, direktni troškovi rata 21,500.000 funti šterlinga, uništene ladje 9 i po milijuna tona, uništen tovar na ladjama 3 i po milijuna tona.

Vojničke vijesti.

Onovna zapovjed lučkog admirala broj 277
od 4. listopada 1917.

Posadno nadzorstvo: nadporuč. Stenković.
Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“:
linijski liječnik dr. Goldmann.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici:
štopski liječnik dr. Kremer.

Rodoljubi!

Proširujte „HRVATSKI LIST“.

HENRIK SIENKIEWICZ

Ta treća.

(Nastavak.)

— Za što gospodjica-udovica?
— Jer joj je muž umro za svatbene gostbe. Ako si se oporavio, kazat ću ti celu pripoviedku. Kavalir Kolčanovski de Kolčanovo, plemić Ukrajinski bio svoj gospodar, veoma bogat i bez djece. Imao je veoma uglednu rodbinu, koja se nadala nasliedit ga — i veoma kratak vrat, koji je tim izvjestniju nadu podavao baštincima. Baštincima sam poznavao. Bill su doduše sasvim valjani ljudi, ali šta ćemo! najvaljaniji, najnesebičniji izmedju njih nije se mogao tome oteći, a da ne pogleda na vrat Kolčanovskoga. Pa je to starome napokon tako dodijalo, da je u prkos rodbini zaprosio kćer svog susjeda, uglavio ženitbeni ugovor, zapisao joj celi imetak, vjenčao se, iza vjenčanja bili su svatovi, zatim gostba u svatbenoj ložnici, a pri kraju te gostbe pala mu kap i on bio na mjestu mrtav... Tako je gospodja Jelena ostala gospodjica-udovica — razumiješ li?
— Je li tome davno?
— Tri su tome godine. Tad su joj bile dvadeset i dvie... Od onda se mogla već dvadeset i dva puta udati, ali ne će... Misliho se, da kneza čeka. Pokazalo se, da i to nije, jer je nedavno i kneza odbila. K tome dobro znam, da je ona bez ikakvih pretenzija, a najbolji je tome dokaz, što gospodja Kolčanovska i sad žive u tiesnom prijateljstvu s našom znanicom, darovitom itd. Evom Adami, kojoj je bila družicom u odgojilištu.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Danas novi raspored

Početak od 2:30 do 8:30 na večer.

Neprekidne predstave.

Ulaznice: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

„Hrvatski List“ može se kupiti u našoj podružnici, ulica Franz Ferdinanda 3, naproti „Custozi“ već od 6 sati jutro dalje.

Cafe Tegetthoff

najveća kavana u Puli.

Ima na raspolaganje veliki broj austro-ugarskih, njemačkih i švicarskih novina, u hrvatskom, českom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Veliki salon. - 5 biljara. - Točno poslužba.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlasnik.

Pečatni vosak

dohva se kod tvrtke

Jos. Krmpotić, — Pula trg Custoza 1.

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje

ulica Carrara br. 4, vlastita kuća „Narodni Dom“.

Podružnica u Pazinu.

Prima uloške na štednju, te ih ukamaćuje sa

4% kamata

Eskomptira mjenice uz najpovoljnije uvjete i daje zajmove na nepokretnine.

Uredovni satovi: od 9—12 prije podne i od 4—6 popodno.

Čuvši to gotovo sam poskočio od radosti. Ako je tome tako, ne marim za Ostržinjskoga. Moja ljubljena, čestita Evica bit će mi na ruku, da se mogu upoznati s gospodjom Jelenom Kolčanovskom.

— Ti me dakle ne ćeš k njoj odvesti? — upitam Ostržinjskoga.

— Konačno, ako se tko u gradu želi s kim upoznati, upoznat će se — odvrati Ostržinjski, — ali budući da si ti mene iztisnuo kod Kazimire, — to ne ću, da bi se u tom slučaju reklo, da sam se ja tu upleo... Mogu li napokon znati... Zdravo!

XII.

Taj sam dan morao na ručak k Suslovskim, ali im javih, da ne ću doći.

Zubi me doduše nikad u životu nisu boljeli, ali su me za to ipak mogli zaboljeti.

Jela mi je bila celi dan na pameti, jer zaista kako bi to slikar bio, koji ne bi o takvom licu razmišljao?

U duši sam već desetak njenih portreta naslikao. Pala mi istodobno na um zamisao za sliku, na kojoj bi lice poput Jelina bilo prekrasno. Tek bi trebalo, da je još nekoliko puta vidim.

Poletim do Eve Adami, ali je ne zatečem kod kuće. U večer primim kartu od Kazimire, u kojoj me moli, da dođem sutra do točionice u vrt, a za tim na kavu. Gotova muka s tom točionicom i s tom kavom!

Ne mogu ići, jer ako izjutra Eve ne nadjem kod kuće, ne ću je više celi dan zateći...

Eva Adami (to joj je kazališno ime, zapravo se zove Anka Jedlinska) neobična je djevojka.

Odavna sam joj prijatelj i govorimo si „ti“.

Već je tome devet godina, što se posvetila kazalištu, a ostala je čista u potpunom smislu rieči. Bez sumnje ima po kazalištima mnogo fizički nevinih žena ali da steznici njihovi očaju sve žudnje svojih gospodarica, dopuštam, da bi i najbezsravniji pavijan porumenio na svim od dlaka neobraslim mjestima. Kazalište kviri duše, osobito ženske.

Teško je pače zahtievati, da se u žene, koja svaku večer prikazuje ljubav, vjernost, plemenitost itd. ne porodi napokon instinktivni osjećaj, da su sve te krjeposti titrenke, koje samo dramatskom i glumačkom umjeću pripadaju, a sa pravim životom nisu ni u kakoj svezi.

Ogromna razlika izmedju umjetnosti i sbiljskog života utvrđuje ih u tom osjećanju; utakmica i zavist sbog pljeska truje plemenitije porive srca.

Neprestano obćenje s izkvarenim ljudima, kako su obično glumci, razbudjuje u njima putenost. Nijedna angorska mačka nije tako biela, a da se ne bi okaljala u sličnim prilikama. Prevladat ih može samo silni talenat, koji se u vatri umjeća očičća, ili narav tako na skroz estetska, kroz koju zlo ne može probiti, kako voda ne probija perje labudovo. Medju ovake impermeable naravi spada Eva Adami.

Često smo noću s drugovima pri čaju i luli razpravljali o ljudima, koji pripadaju umjetničkom svijetu, odpočeli bi s najvišom kategorijom, to jest pjesnicima i pošli do najniže, to jest do glumaca.

(Nastavit će se.)